

8. Штангрет А.М. Економіка знань як пріоритетний напрямок розвитку світової економіки / А.М. Штангрет // Економічний вісник університету : наук. журнал в галузі економ. наук. – Переяслав-Хмельницький. – 2012. – № 19/1. – С. 7-9.

9. Becker G. Human capital / G. Becker // The University of Chicago Press, Chicago and London, 1983. – 323 P.

10. Schultz T. Resources for higher education: an economist's view / T. Schultz // The Journal of Political Economy. – 1968. – № 3. – Vol. 76.

Штангрет А.М. Управление процессом формирования человеческого капитала как основы развития экономики знаний

Доказана приоритетность перехода к экономике знаний как нового этапа развития общества, при котором важнейшими становятся нелимитированные ресурсы, созданные человеком. Определены базовые составляющие человеческого капитала в условиях экономики знаний. Предложена модель формирования человеческого капитала, в основе которой положен процесс получения знаний из информации, распространяемой через средства массовой коммуникации. Проведено сравнение и доказана приоритетность для увеличения человеческого капитала читательских каналов массовой коммуникации, которые в наибольшей степени способствуют созданию новых знаний.

Ключевые слова: экономика знаний, человеческий капитал, информация, средства массовой коммуникации.

Shtangret A.M. Human Capital Formation Managing as the Basis for the Development of the Knowledge Economy

The priority of transition to the knowledge economy as a new stage of society development where unlimited man-made resources are the most important ones is proved. Some basic components of human capital in the emerging knowledge economy are defined. The model of human capital that is based on the process of obtaining knowledge from the information to be disseminated through the mass media is proposed. Comparison is made and the priority to increase human capital for readers' channels of mass communication that greatly contribute to the creation of new knowledge is proved.

Keywords: knowledge economy, human capital, information, mass communication.

УДК 330.8:336.7 Аспір. Р.А. Гнатюк; проф. П.І. Островерх, канд. екон. наук – Львівський НУ ім. Івана Франка

ЕВОЛЮЦІЯ ПОГЛЯДІВ ПРЕДСТАВНИКІВ ПРОВІДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ШКІЛ НА РОЛЬ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ У ГОСПОДАРСЬКІЙ СИСТЕМІ

Окреслено основні віхи еволюції ринку цінних паперів з часу його виникнення і до сьогодення. Виокремлено найважливіші етапи розвитку сучасного ринку цінних паперів та найважливіші дати в історії його еволюції. Визначено головні економічні школи, представники яких зробили вагомий внесок у систему наукових поглядів на роль і місце ринку цінних паперів в економіці. Відзначено найважливіші здобутки кожної з цих шкіл у дослідженні різних аспектів функціонування цього ринку. Зроблено висновок про еволюційну природу сучасної концепції ринку цінних паперів та про те, що основний вплив на формування сучасної концепції функціонування цього ринку спричинив марксизм, кейнсіанство, інституціоналізм та монетаризм.

Ключові слова: ринок цінних паперів, фондовий ринок, школа економічної думки, цінні папери, вексель.

Сучасна ринкова економіка – це надзвичайно складна економічна система, ефективність якої залежить від узгодженої взаємодії усіх її підсистем. Однією з таких підсистем є ринок цінних паперів, який відіграє важливу роль у

процесі інвестування та переміщення вільного капіталу між галузями національної економіки та окремими країнами. У сучасному розумінні, ринок цінних паперів – це та частина фінансового ринку, на якому відбувається торгівля різноманітними цінними паперами [1, с. 318]. Для спрощення аналізу, у цій роботі використовуємо поняття "ринок цінних паперів" і "фондовий ринок" як синонімічні. Сьогодні головна функція цього ринку – це перерозподіл тимчасово вільних коштів та визначення цін фінансових активів. Проте це не завжди було так. Отож, наше завдання полягає у тому, щоб простежити як саме еволюція операцій з цінними паперами впливала на зміну теоретичних уявлень про роль і місце ринку цінних паперів в економічній системі.

Фондовий ринок, як відомо, виник в Європі внаслідок зростання ролі великих портів у розвитку товарного господарства. Вважають, що попередником сучасних цінних паперів були векселі. Подібні до векселів боргові інструменти використовували вже у Древній Греції для проведення розрахунків між торговцями. Навряд чи можна точно стверджувати коли саме векселі набули поширення в Європі, проте точно відомо, що вже в XI ст. вони були досить поширеними в Італії [2, с. 81]. У часи великих географічних відкриттів вони поширились по всій Європі – переважно у портах, де здійснювалась більшість торговельних операцій і які супроводжувались відповідними фінансовими потоками.

Сьогодні як вітчизняні, так і закордонні, дослідники схиляються до думки про те, що перша товарна біржа з'явилась у бельгійському місті Антверпені у XVI ст., яке відіграло важливу роль у торгівлі тогочасної Європи, а перша фондова біржа, що стала наслідком торгівлі на товарній, з'явилась в Амстердамі [3, с. 12]. Сталось це, за різними джерелами, десь на початку XVII ст. Варто наголосити, що ця фондова біржа за своїм змістом істотно відрізнялася від сучасного ринку цінних паперів. Річ у тім, що тоді в обігу перебували тільки боргові інструменти, а операції з титулами власності ще не проводились.

У XVIII ст. процес становлення ринків цінних паперів пришвидшується по всій Європі. Фондові біржі, що були єдиним місцем де відбувалась торгівля тодішніми цінними паперами, почали виникати у великих торговельних містах Франції, Великобританії, Німеччини, Російської імперії та США [4, с. 278]. Наприкінці XVIII ст. Великобританія стала фінансовим центром Європи, а Лондонська біржа виконувала численну низку операцій з цінними паперами і титулами власності зокрема.

Проте до кінця XIX ст. ринок цінних паперів, що був представлений на той час переважно фондовими біржами, не мав значного впливу на економіку розвинених країн. Тільки на початку XX ст. відбувається значне збільшення емісії цінних паперів, що було пов'язано з виникненням великих компаній, які нерідко були монополіями. Відтоді фондові біржі та ринок цінних паперів починають набувати сучасних рис. Складним випробуванням для ринків цінних паперів стала Велика Депресія 1929-1933 рр., початок якої позначився стрімким падінням курсу акцій на Нью-Йоркській фондовій біржі, що спричинило світову економічну кризу. В наступні кілька десятиліть ринок цінних паперів перебував у депресивному стані і тільки у 1960-х роках розпочалося нове піднесення біржової активності [4, с. 278]. Відтоді обсяги операцій на цьому ринку зрос-

тали високими темпами, швидко розвивалися нові технології, набули поширення нові, інноваційні види цінних паперів. Відбулися процеси фінансової лібералізації, що сильно вплинуло на зміцнення взаємозалежності між фінансовими ринками різних країн, передусім розвинених.

Світова фінансова криза 2008 р., що розпочалась у США, дещо похитнула фінансовий ринок і разом з кризою європейської банківської системи зумовила низку негативних тенденцій на фондовому ринку, послаблення яких відбулося з початком відновлення економічного зростання в розвинених країнах. Упродовж попередніх п'яти століть, з моменту виникнення першої фондової біржі, процеси становлення і розвитку ринку цінних паперів були об'єктом дослідження представників різних економічних шкіл. Отож, спробуємо систематизувати головні їхні ідеї.

Поява перших фондових ринків збіглася із зародженням нової економічної парадигми, а саме меркантилізму. Тоді ж, у XVI ст., відбулося збільшення кількості кредитних грошей в обігу [5, с. 405]. Це було пов'язано з тим, що збільшення товарообігу у країнах Західної Європи стримувалося нестачею грошей, функції яких на той час виконували золоті та срібні монети [6, с. 310]. Представники меркантилізму стверджували, що багатство держави залежить від кількості золотих і срібних монет, якими вона володіє, а отже, варто всіляко стимулювати їх надходження в країну та обмежувати їх витікання з неї. У цей же час в обігу з'являються перші паперові та кредитні гроші. Проте представники меркантилізму досить неоднозначно ставились до появи перших цінних паперів. Їм було складно погодитись з думкою про те, що такі квазігроші мають внутрішню вартість [7, с. 330].

На початку XVIII ст. набувають поширення ідеї економічного лібералізму, який проповідував абсолютно протилежні меркантилістам наукові погляди. Його прихильники стверджували, що існують об'єктивні економічні закони, зокрема закон вартості, які неухильно спрямовують ринок до стану його рівноваги, а тому уряд не повинен втручатись в економіку, оскільки це може тільки завдавати їй шкоди [6, с. 334]. Вільям Петті у своїй творчості згадував про кредитні гроші, які на той час були поширені у Франції: у Парижі в XVII ст. було простіше отримати решту банкнотами, аніж золотими монетами. Адам Сміт у своїй праці "Дослідження про природу і причини багатства народів" згадує про існування "знаків, що використовуються заможними людьми для обміну у роздрібній торгівлі", які і були, очевидно, цінними паперами [8]. Джон Стюарт Мілль, який вважав себе послідовником Д. Рікардо, також згадує у своїх "Основах політичної економії" про те, що "ніщо так не викликає дебати та непорозуміння у політичній економії як категорія кредиту". Він також розглядав позитивну функцію векселів як незалежних носіїв вартості [9]. З усього цього стає зрозумілим, що як меркантилісти, так і класики дослідженню природи цінних паперів не приділяли значної уваги у своїх творах та теоретичних побудовах. А навіть якщо вони і згадували про деякі фінансові інструменти (векселі), то вважали, що їх варто обмінювати на золоті чи срібні монети за першої ж нагоди.

Набагато більшого значення дослідженню ролі і місця цінних паперів в економічному житті держави надавав К. Маркс. Він, зокрема, дослідив наслід-

ки, від яких потерпала економіка Англії після кризи 1847 р., а також з'ясував, що ця криза мала чисто фінансову основу. У третьому томі "Капіталу" він називає цінні папери не інакше як "фіктивним капіталом", що містить в собі елементи "оманливої соціальної вартості" [10, с. 212]. Це положення він обґрунтовує тим, що зменшення чи збільшення курсової вартості цінних паперів жодним чином не позначається на величині реального капіталу підприємства, яке ці папери репрезентують, проте воно сильно впливає на його платоспроможність. Незважаючи на свою критику фіктивного капіталу, Маркс відзначає позитивні наслідки для економіки, спричинені існуванням ринку цінних паперів, а саме – значне розширення масштабів виробництва та появу компаній, існування яких було б неможливим для окремо взятого капіталу. На думку Н.К. Родіонової та І.С. Кондрашової, у "Капіталі" Маркса міститься низка важливих теоретичних положень, що стосуються ринку цінних паперів [11]:

- цінні папери – фіктивний капітал, бо є тільки формою капіталу та не мають справжньої, реальної вартості;
- цінні папери мають ринкову вартість завдяки своїй юридичній основі, а відтак надають право на володіння реальним капіталом;
- ринкова ціна капіталу та його реальний стан – взаємопов'язані між собою, бо зміна у фізичному капіталі тягне за собою зміну ринкової вартості;
- курсова вартість залежить не тільки від фактичного капіталу, але й від оцінювання його потенційними інвесторами;
- таким чином, цінні папери стають товаром, а отже, з'являється ринок, на якому ним торгують;
- введено поняття капіталізації ринку цінних паперів.

Стрімкий розвиток виробництва та поява великих компаній на початку XX ст. вимагали дедалі більшого залучення капіталу та підвищення рівня його мобільності. Водночас з розвитком ринку цінних паперів зростала кількість наукових публікацій, в яких він був безпосереднім об'єктом дослідження, або ж в яких досліджувалися окремі його складники.

Глибокий аналіз ролі ринку цінних паперів в економічній системі здійснив Джон Мейнард Кейнс у праці "Загальна теорія зайнятості, процента та грошей". На його думку, ринок не може самостійно досягати стану рівноваги, а тому держава має активно втручатись в усі сфери економічного життя, зокрема і в ринок цінних паперів, використовуючи відповідні інструменти макроекономічної політики. Кейнс виділяв низку переваг та недоліків акціонерної форми власності. Головні її переваги полягають в тому, що вона дає змогу реалізовувати масштабні виробничі проекти та відокремити управлінські функції від власності на капітал, що підвищує ефективність діяльності акціонерних товариств. Він зазначав, що вища вартість акцій певної компанії порівнювана з можливістю взяти в банку кредит під нижчі відсотки [12]. Серед недоліків цієї форми власності Кейнс називав такі: розрив між реальним станом акціонерного товариства і вартістю його акцій та наявність на ринку цінних паперів великої кількості необізнаних інвесторів, що спотворюють ринкове ціноутворення [13, с. 259-260]. Він також зазначав, що переважна більшість професійних учасників цього ринку не зацікавлена у визначенні реальної вартості об'єктів інвестування, а що їх цікавить, то це тільки те, як саме акції оцінить ринок. Їм важливо от-

римувати цю інформацію швидше за інших, щоб мати змогу своєчасно купити чи продати певні цінні папери. Кейнс доходить висновку про те, що різка зміна курсу акцій може бути спричинена зміною настроїв гравців на ринку, а не зміною величини капіталу емітента [14, с. 160-162]. У цьому криється, на його думку, головна причина розбіжності між ринковою та реальною вартістю. Внаслідок таких розмірковувань Кейнс вводить у фінансову теорію поняття "спекуляція", що означає намагання учасників фондового ринку отримувати прибуток від коливань курсів цінних паперів.

Отже, на думку Кейнса, фондові біржі не завжди виконують функцію збільшення позичкових можливостей та підвищення обсягів інвестицій у реальну економіку. Варто наголосити, що в теорії Кейнса важливим інструментом взаємодії між реальним та фінансовим секторами національної економіки є грошово-кредитна політика. Як бачимо, Кейнс і його наступники заклали основи макроекономічного аналізу ринку цінних паперів та дослідили його взаємозв'язок з реальним сектором, а також обґрунтували необхідність державного регулювання цього ринку. Необхідність його регулювання зумовлена спекулятивними процесами, які можуть спричинити серйозні диспропорції на фондовому ринку в разі їх ігнорування.

Помітний внесок у розвиток теорії ринку цінних паперів зробили інституціоналісти. Особливістю інституціоналізму як окремої економічної течії є те, що він досліджує вплив позаекономічних чинників на економічні процеси у ринковій економіці [7, с. 512]. З погляду інституціоналізму, фондовий ринок – це певний інститут, тобто він є не тільки місцем торгівлі цінними паперами, але й набором відповідних правил поведінки його учасників, він не є автономним і закритим; на нього впливають зовнішні, позаекономічні, чинники.

Систему наукових поглядів на роль і місце ринку цінних паперів у національній економіці доповнюють ідеї монетаристів. Монетаризм – це впливова економічна течія, що виникла у 60-х роках ХХ ст. на основі теоретичних напрацювань Мілтона Фрідмана [7, с. 581]. Представники цієї течії вважають, що причини багатьох проблем, що виникають у національній економіці, потрібно шукати насамперед у монетарній сфері. На їхню думку, гроші відіграють набагато вагомішу роль у сучасній ринковій економіці, ніж вважають представники багатьох економічних шкіл. Заслуга монетаристів полягає, зокрема, в тому, що вони першими почали використовувати економетричні моделі для аналізу взаємозв'язків між сферою виробництва та сферою грошово – кредитного обігу. Монетаристи вважають, що державне регулювання економіки потрібно здійснювати переважно з використанням інструментів грошово-кредитної політики. При цьому перевагу треба надавати операціям на відкритому ринку, за допомогою яких уряд, продаючи чи купуючи державні облігації на ринку цінних паперів, може змінювати пропозицію грошей в економіці. Отже, монетаризм обґрунтовує виняткову важливість ринку цінних паперів як однієї з ключових підсистем національної економіки.

Як з'ясовано, упродовж останніх кількох століть теоретичні знання економістів про ринок цінних паперів еволюціонували від примітивних уявлень про нього, в основі яких було дослідження обігу векселів, до усвідомлення надзвичайно важливого його місця в системі механізмів акумуляції та перерозподілу

фінансових ресурсів у сучасній економіці. Дослідження ринку цінних паперів різними течіями економічної науки – це яскравий приклад колективного творення нових наукових понять та постійного уточнення їхнього змісту у зв'язку зі змінами, що відбуваються в економіці та певних її частинах. Сьогодні ринок цінних паперів перестав бути доповненням до товарних ринків. Він функціонує незалежно від них і став глобальним інструментом залучення інвестицій.

Література

1. Еш С.М. Фінансовий ринок : навч. посіб. / С.М. Еш. – К. : Центр навч. літ-ри, 2009. – 528 с.
2. Мошенський С.З. Вексель. Базові концепції / С.З. Мошенський. – К.-Рівне : Вид-во "Планета-друк", 2007. – 1201 с.
3. Мозговий О.М. Фондовий ринок : навч. посіб. / О.М. Мозговий. – К. : Вид-во КНЕУ, 1999. – 316 с.
4. Омельченко О.І. Ретроспектива становлення та розвитку ринку цінних паперів / О.І. Омельченко, О.А. Козлова // Бізнес-Інформ : Міжнар. наук. екон. журнал. – Харків : Вид-во ХНЕУ. – 2013. – № 1. – С. 277-281.
5. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV-XVIII ст. – Т. 1 / Ф. Бродель : пер. з фр. – К. : Вид-во "Основи", 1995. – 544 с.
6. Ковальчук В.М. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / В.М. Ковальчук, М.В. Лазарович, М.І. Сарай. – К. : Вид-во "Знання", 2008. – 647 с.
7. Баула О.В. Еволюція поглядів учених економістів на роль ринку цінних паперів / О.В. Баула // Історія народного господарства та економічної думки України : зб. наук. праць. – 2007. – Вип. 39-40. – С. 329-331.
8. Smith A. An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations / An Electronic Classics Series Publication – The Pennsylvania State University, 2005. – 786 p.
9. Милль Дж.С. Основы политической экономии с некоторыми приложениями к социальной философии / Дж.С. Милль. – М. : Изд-во "Эксмо", 2009. – 1040 с.
10. Маркс К. Капітал. Критика політичної економії / К. Маркс, Ф. Енгельс. – Т. 3. – Кн. 3. Твори. – Т. 25. – Ч. 1. – 638 с.
11. Родионова Н.К. Методологические основы исследования рынка ценных бумаг / Н.К. Родионова, И.С. Кондрашова // Социально-экономические явления и процессы : сб. науч. тр. – 2011. – № 5-6. – С. 203-206.
12. Кейнс Дж.М. Трактат про грошову реформу. Загальна теорія зайнятості, процента і грошей : реферат-дайджест / Дж.М. Кейнс. – К. : Вид-во АУБ, 1999. – 189 с.
13. Євтушевська О.В. Теорії розвитку корпоративних відносин у працях Джона Мейнарда Кейнса / О.В. Євтушевська // Теоретичні та прикладні питання економіки : зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 26. – С. 257-261.
14. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж.М. Кейнс // Антология экономической классики : сб. науч. тр. – М. : Изд-во "ЭКОНОВ", "Ключ", 1993. – 486 с.

Гнатюк Р.А., Островерх П.И. Еволюция взглядов представителей ведущих экономических школ на роль рынка ценных бумаг в хозяйственной системе

Обозначены основные вехи эволюции рынка ценных бумаг с момента его возникновения и до сегодняшнего дня. Выделены важнейшие этапы развития современного рынка ценных бумаг, а также важнейшие даты в истории его эволюции. Определены главные экономические школы, представители которых внесли весомый вклад в систему научных взглядов на роль и место рынка ценных бумаг в экономике. Отмечены важнейшие достижения каждой из этих школ в исследовании различных аспектов функционирования этого рынка. Сделан вывод об эволюционной природе современной концепции рынка ценных бумаг и о том, что основное влияние на формирование современной концепции функционирования этого рынка привел марксизм, кейнсианство, институционализм и монетаризм.

Ключевые слова: рынок ценных бумаг, фондовый рынок, школа экономической мысли, ценные бумаги, вексель.

Hnatyuk R.A., Ostroverkh P.I. The Evolution of the Views of the Representatives of Main Economic Schools on the Role of Securities Market in Economic System

The most notable dates in the process of the securities market development from its initials till today are highlighted. We outline the stages in the process of securities market evolution and the most important dates in its history. Main economic schools whose scholars influenced the formation of the concept of the role of the modern stock market in an economic system are defined. The most important economic results of each of these schools that contributed to the research of different aspects of the modern securities market functioning are denoted. We conclude that the modern stock market concept has purely evolutionary nature and that the main schools that influenced most the modern formation of securities market is Marxism, Keynesianism, Institutionalism and Monetarism.

Keywords: securities market, stock market, school of economic thought, securities, banknote.

УДК 026:378

Асист. А.І. Андрухів – НУ "Львівська політехніка"

АДАПТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УНІВЕРСИТЕТУ ІНФОРМАЦІЙНИМИ МАТЕРІАЛАМИ БІБЛІОТЕКИ

Серед факторів, які забезпечують функціонування системи вищої освіти, важливе місце належить інформаційному забезпеченню, тобто процесу задоволення інформаційних потреб студентів, викладачів та науковців для отримання освіти, забезпечення наукових досліджень та здійснення різних форм професійної та викладацької діяльності. Для підвищення якості навчального процесу потрібно налагодити та впорядкувати роботи щодо забезпечення навчального процесу навчально-методичною літературою, що є однією з актуальних та важливих задач у роботі бібліотек ВНЗ. Представлено алгоритм пошуку літератури до академічної дисципліни.

Ключові слова: навчальний процес, бібліотека, книгозабезпеченість, пошукова система, електронні навчальні матеріали, університет.

Вступ. Одним із показників відповідності ВНЗ вимогам ліцензування та акредитації є показник забезпеченості навчального процесу літературою з фонду бібліотеки. Для отримання цього показника за різними критеріями оцінювання (спеціальності, дисципліни ін.) потрібно зібрати та проаналізувати інформацію про контингент студентів, рекомендовану літературу до дисциплін та її наявність у фонді бібліотеки. Традиційно бібліотеки вели так звану картотеку книгозабезпеченості, фіксуючи вручну відповідні дані на паперових картках. Цей процес був достатньо складним і для вишів з великою кількістю кафедр, спеціальностей – практично нездійсненним. Тому, розпочавши таку роботу, багато бібліотек заморозували цю картотеку.

Для успішного засвоєння дисципліни студент має опрацювати весь список літератури, що формує викладач цієї дисципліни. Тому для повноцінного інформаційного забезпечення навчального процесу студента вся література із списків літератури до дисциплін має бути у бібліотеці та ще й у визначеній кількості [1]. Затверджена робоча програма дисципліни або назва дисципліни зі списком літератури потрапляє у бібліотеку (традиційно книгозабезпеченням займається відділ комплектування). Бібліотекар проводить пошук кожної позиції списку в електронному каталозі і в разі наявності такої книги у фонді бібліотеки, долучає її до дисципліни. Функціонал роботи із книгозабезпеченістю

здійснюють за допомогою модуля книгозабезпеченості, що входить до складу автоматизованої бібліотечної інформаційної системи (АБІС). Щоб стати фахівцем, студент повинен отримати знання у певній галузі (за певною спеціальністю) у достатньому обсязі. З цієї точки зору, продуктом університету, що передається студентам, є навчальний план у вигляді переліку навчальних дисциплін, які повинні бути викладені студентам у певному обсязі. Взаємодію компонентів процесу розрахунку книгозабезпечення представлено на рис. 1.

Рис. 1. Інформаційна структура взаємодії кафедри та бібліотеки:

- 1) дані із робочих програм; 2) списки рекомендованої літератури;
- 3) список літератури фонду бібліотеки; 4) списки літератури;
- 5) дані про рекомендовану літературу; 6) коефіцієнт книгозабезпечення

Формування списку релевантної до академічної дисципліни літератури із фонду бібліотеки. Робочу програму навчальної дисципліни *WorkProg_{ij}* представимо у вигляді:

$$WorkProg_{ij} = \left\langle \begin{matrix} DispName_{ij}, ContextModule_{ij}, \langle RecLit_{ij}, SuppLit_{ij} \rangle \\ InfRes_{ij}, AcadHours_{ij} \end{matrix} \right\rangle, \quad (1)$$

де: *DispName_{ij}* – назва дисципліни *DispName_{ij}*; *ContextModule_{ij}* – змістовий модуль дисципліни *DispName_{ij}*; *⟨RecLit_{ij}, SuppLit_{ij}⟩* – рекомендована література, де *RecLit_{ij}* – список базової рекомендованої літератури; *SuppLit_{ij}* – список допоміжної рекомендованої літератури; *InfRes_{ij}* – інформаційні ресурси; *AcadHours_{ij}* – обсяг академічних годин за дисципліною *Disp_{ij}*.

Основним джерелом інформації для бібліотеки щодо того, яка література може використовуватись в навчальному процесі, є робочі програми навчальних дисциплін. З визначеною періодичністю робочі програми (або їх частини) всіх дисциплін ВНЗ потрапляють у бібліотеку з метою оновлення картотеки книгозабезпечення. Для цього, відповідальні працівники (зазвичай із відділу комплектування) здійснюють аналіз списків літератури робочих програм навчальних дисциплін. Список літератури робочої програми представлений двома списками:

- *RecLit_{ij}* – список базової (основної) рекомендованої літератури. Література, що представлена у цьому списку є обов'язковою для опрацювання студентом з метою успішного засвоєння дисципліни.
- *SuppLit_{ij}* – список допоміжної (додаткової) рекомендованої літератури. Література, що представлена у цьому списку, не є обов'язковою для опрацювання студентом і слугує для поглибленого (детальнішого) вивчення дисципліни.

Комплектування бібліотеки ВНЗ відбувається з пріоритетним напрямком комплектування фонду навчальної літератури (*StudLitMagazine*), оскільки